

Ugovori o kreditu sa valutnom klauzulom u svjetlu njihove primjene i u sudskoj praksi

Dalibor Mrša

advokat, Banjaluka, Bosna i Hercegovina, kancelarija@advokatmrša.com

Rezime: Već više godina korisnici kredita sa valutnom klauzulom u Bosni i Hercegovini susreću se, kao i ostali korisnici ovih kredita u regionu, i uopšte u zemljama u kojima su u primjeni ovakvi krediti, sa velikim teškoćama u njegovoj otplati.

Uprkos činjenici da je švajcarski franak gotovo enormno rastao, referentna kamatna stopa Libor, od 2010. godine bilježi konstantan pad, a banka svjesna ove činjenice, ne usklađuje kamatnu stopu sa realnim kretanjem Libor-a, naprotiv, banka da bi nadomjestila pad kamatne stope podiže kamatnu maržu koja predstavlja fiksni element kamatne stope, uređujući istu internim odlukama i prilagođavajući je svojim potrebama.

Osnovni sudovi u Bosni i Hercegovini, i to u oba entiteta do sada su usvajali tužbene zahtjeve kojim se traži uspostavljanje ravnoteže između prava i obaveza ugovornih strana, na način da se kurs CHF veže za vrijednost ove valute kolika je bila na početku ugovornog odnosa, a takođe banci se nalaže da ne može svojevrijedno da mijenja kamatnu stopu već da treba da prati stvarno kretanje Libor-a.

U dvije presude Okružnog suda u Banjoj Luci usvojen je dio tužbenog zahtjeva korisnika kredita za isplatu preplaćenog iznosa kredita zbog nezakonitog obračuna kamatne stope usljed neusklađenosti iste sa kretanjem referentne kamatne stope Libor, dok je drugi dio tužbenog zahtjeva za isplatu koji se odnosi na primjenu valutne klauzule i neravnoteže usljed primjena iste, odbijen kao neosnovan.

Ključne riječi: kredit, korisnici kredita, kamata, valutna klauzula, švajcarski franak.

Datum prijema rada: 25. avgust 2015.

Datum odobrenja rada: 3. septembar 2015.

UVOD

Ugovori o kreditu sa valutnom klauzulom u CHF su korisnike kredita u Bosni i Hercegovini doveli u vrlo nepovoljan položaj, zbog čega je veliki broj njih došao u situaciju da svoje obaveze prema kreditoru ne može da izmiruje, ili svoje obaveze servisira vrlo teško.

Prilikom zaključenja ugovora sa valutnom klauzulom, jedan od osnovnih motiva za zaključenje istih bila je prema svjedočenjima korisnika kredita s jedne strane niska kamatna stopa i, s druge strane obrazloženje ovlaštenih službenika banke da se radi o novom kreditnom proizvodu koji je vezan za stabilnu valutu - švajcarski franak, za koji se ne očekuje rast, niti značajna promjena njegovog kursa, imajući u vidu vrijednost ove valute u prošlosti pa do početka plasiranja ovih kredita na BH tržište. Problemi korisnika vežu se za period od 2006. godine pa nadalje, kada dolazi da masovnijih zaključenja ugovora sa valutnom klauzulom.

Ono što odmah pri čitanju ugovora sa valutnom klauzulom koji su plasirani u Republici Srpskoj pada u oči, je činjenica da se u početnim odredbama ugovora jasno naznačuje da se na osnovu odluke kreditnog odbora banke korisniku kredita odobrava kredit u švajcarskim francima. Odmah zatim se naznačuje da se odobreni iznos preračunava prema srednjem kursu (često se ne navodi kojem srednjem kursu - Centralne banke BiH, dotične banke...), i da odobreni iznos u stranoj ima svoju protivvrijednost u domaćoj valuti.

Svi anuiteti, kamata, troškovi obrade kredita, uplate klijenta, dakle sva knjiženja su izražena u stranoj valuti, a korisnik kredita ima obavezu da svoje rate plaća banci prema kursu strane valute na dan ispunjenja obaveze.

S druge strane, kamata se računa kao zbir fiksnog dijela, a to je marža, i promjenljivog dijela koji se odnosi na referentnu kamatnu stopu Libor (u nekim ugovorima Euribor, ukoliko je obaveza korisnika kredita vezana za Euro).

Dakle, radi se o ugovorima sa dvije promjenljive kategorije, kako glavnicom koja zavisi od stalnih promjena kursa strane valute, tako i promjenljivom kamatnom stopom.

Svi korisnici kredita koji su ustali tužbama protiv banke, saglasni su u svojim izjavama da ih prilikom zaključenja ugovora sa valutnom klauzulom niko nije upozorio na potencijalne rizike zaključenja ovakvih ugovora, niti su sa bankom pojedinačno pregovarali o pojedinim odredbama ugovora.

Iako u početku kreditno sposobni, vrlo brzo, korisnici kredita su usljed stalnog rasta švajcarskog franka postali ne samo nesposobni da otplaćuju kredit, već im je egzistencija u svakom pogledu bila značajno ugrožena.

S druge strane, banka je neovlašteno prilagođavala kamatnu stopu svojim potrebama na način da je u ugovor uključila odredbu da ima pravo jednostranim odlukama da određuje visinu iste.

Dakle, već više godina korisnici kredita sa valutnom klauzulom u Bosni i Hercegovini susreću se, kao i ostali korisnici ovih kredita u regionu, i uopšte u zemljama u kojima su u primjeni ovakvi krediti, sa velikim teškoćama u njegovoj otplati.

Prilikom zaključenja ovakvih ugovora, korisnici kredita nisu ni izbliza mogli da naslute do kakvih štetnih posljedica može dovesti stupanje u ugovorni odnos sa bankom koja je plasirala jedan ovakav kreditni proizvod. Ovo tim prije, što se u gotovo svim ugovornim odnosima ove vrste pojavljuju klijenti koji nemaju nikakva znanja iz oblasti ekonomije ili prava. Praksa pokazuje da ni klijenti sa visokim obrazovanjem, a među njima magistri ekonomskih nauka, nisu bili svjesni u kakav rizik se upuštaju zaključujući ugovore sa valutnom klauzulom.

Ovo prije svega što se klijenti u toku sudskih postupaka u kojima se saslušavaju u svojstvu parnične stranke, kao tužioci, izjašnjavaju da su im službenici banke prije donošenja odluke o prihvatanju uslova ugovora savjetovali upravo zaključenje takvih ugovora.

Uz sve prethodno navedeno, ovi ugovori su u vrijeme zaključenja, kako smo ranije istakli, imali najpovoljnije kamatne stope, a korisnici kredita su u najvećem broju slučajeva rješavali egzistencijalna pitanja – kupovali su stanove (u gotovo 90% slučajeva), ili su pokretali neki privatni posao.

Vrlo brzo, slika je izgledala potpuno drugačije. Kurs švajcarskog franka je rastao, a takođe i kamatna stopa, što je korisnicima kredita predstavljalo ogromnu teškoću u otplati kredita.

PROMJENLJIVA KAMATNA STOPA

Uprkos činjenici da je švajcarski franak gotovo enormno rastao, referentna kamatna stopa Libor, od 2010. godine bilježi konstantan pad, a banka svjesna ove činjenice, ne usklađuje kamatnu stopu sa realnim kretanjem Libor-a, naprotiv, banka da bi nadomjestila pad kamatne stope podiže kamatnu maržu koja predstavlja fiksni element kamatne stope, uređujući istu internim odlukama i prilagođavajući je svojim potrebama.

Kako je u konkretnom slučaju promjenljivost kamatne stope vezana za LIBOR, to se kamatna stopa može mijenjati

(smanjivati ili povećavati) samo proporcionalno izmjeni te referentne kamatne stope. S tim u vezi, banka ne može za sebe ugovarati pravo da promjenu kamatne stope vrši na osnovu svoje interne odluke o promjeni Libor-a. Kod takvog ugovora i takvog načina promjene kamatne stope, nije osigurana pravna sigurnost u kreditnim odnosima između banke i korisnika kredita. Istovremeno, ostavlja se mogućnost zloupotrebe prava od one ugovorne strane koja je to pravo ugovorila svojom odlukom.

Ujedno, ovakvim obračunavanjem kamatne stope, tužena je postupila suprotno odredbama člana Zakona o obligacionim odnosima, kojim je propisano da je ugovor zaključen kada su se ugovorne strane saglasile o bitnim elementima ugovora. U konkretnom slučaju kamatna stopa predstavlja cijenu i čini bitan element ugovora.

VALUTNA KLAUZULA U NAŠEM ZAKONODAVSTVU

Kada se govori o valutnoj klauzuli, ono što je bitno je da je to klauzula koja se unosi u ugovorne odredbe, naročito kod međunarodnih kredita i zajmova, kako bi se povjerilac novčane obaveze zaštitio od promjena vrijednosti novca u periodu između nastanka novčane obaveze i trenutka njezine dospijeca.

Ovaj pojam odnedavno se učestalo pominje i kod kreditnih proizvoda koji su namijenjeni građanima. I u ovom slučaju, svrha valutne klauzule ostaje ista i označava vezivanje iznosa kredita za konvertibilnu valutu, kako bi se sačuvala realna vrijednost potraživanja banke prema dužniku. Krediti se najčešće vezuju za Euro, mada banke koje posluju u Bosni i Hercegovini imaju u ponudi i kredite vezane za švajcarski franak. Dospjela rata kredita, koja se sastoji od glavnice i kamate, obračunava se u devizama, dok se uplata vrši u protivvrijednosti domaće valute na dan uplate po kursu definisanom u ugovoru o kreditu.

Nesporna je činjenica da je Zakon o obligacionim odnosima Republike Srpske, kao i Zakon o obligacionim odnosima Federacije Bosne i Hercegovine, predvidio mogućnost ugovaranja i ispunjenja obaveze u stranoj valuti.

Dakle, oba entiteta u Bosni i Hercegovini predviđaju ovakvu zakonsku mogućnost, s tim, što se prema Zakonu o obligacionim odnosima Republike Srpske, ako novčana obaveza glasi na plaćanje u nekoj stranoj valuti ili zlatu, njeno ispunjenje može zahtijevati u domaćem novcu prema kursu koji važi u trenutku ispunjenja obaveze, a u Federaciji BiH na dan nastanka obaveze. (čl. 395 Zakona o obligacionim odnosima).

Valja napomenuti da je u Republici Srpskoj ova odredba izmijenjena 1993. godine, za vrijeme rata u BiH, kada je bilo opravdano da se banka, s obzirom na potpunu obezvrijeđenost domaće valute štiti ugovaranjem valutne klauzule, jer je posve logično da se kurs domaće valute mijenja i da se banka kao davalac kredita mora obezbijediti da će dobiti onu količinu novca koju je plasirala korisniku kredita.

Takođe, bitno je istaknuti da se ugovorom o kreditu banka obavezuje da korisniku kredita isplati tačno određenu količinu novca, a da korisnik kredita treba da vrati banci tu

količinu novca i da za to plati kamatu, a takođe Zakonom o obligacionim odnosima je ustanovljen princip monetarnog nominalizma - kad obaveza ima za predmet svotu novca, dužnik je dužan isplatiti onaj broj novčanih jedinica na koji obaveza glasi.

CURRENCY BOARD

Ono što je vrlo bitno za Bosnu i Hercegovinu jeste njena specifičnost koja se sastoji u činjenici da država štiti domaću valutu na način da je ista čvrsto vezana za Euro. Dakle Konvertibilna marka je službeno sredstvo plaćanja, i čvrsto je vezana za EUR-o, na način da 1 KM iznosi 0,51129 Eur, a jedan od zadataka Centralne Banke BiH jeste da štiti KM u odnosu na EUR-o. Konvertibilna marka u odnosu na EUR-o, kao i u odnosu na ostale valute, u razdoblju od posljednjih deset i više godina nije pretrpjela pad, odnosno nije nastupila devalvacija kao akt monetarne vlasti, dok inflacije nije bilo ili je ona neznatna u odnosu na to koliko je porastao kurs CHF-a u odnosu KM.

Dakle, u BiH je u primjeni fiksni devizni kurs, čvrsta valuta za KM je Euro, a u čl.2, čl.32. i 33. Zakona o Centralnoj banci uspostavljen je *currency board* (*Karensi bord – Valutni odbor*). Stoga je potpuno nejasno od čega se to banka štiti u situaciji kada je domaća valuta potpuno stabilna, kao i Euro koji predstavlja podlogu domaće valute, i to u periodu kada domaća valuta ne bilježi pad unazad više od deset godina, niti se taj pad očekuje u budućnosti.

JEDNAKOST UZAJAMNIH DAVANJA

Nejasno je na koji način je u ugovorima sa valutnom klauzulom ostvaren princip monetarnog nominalizma, a prije svega kako je uspostavljena ravnoteža u međusobnim pravima i obavezama kod činjenice da korisnik kredita na kraju otplatnog perioda vraća dvostruki iznos novca, pa i više, u odnosu na primljeni i na taj iznos plaća kamatu?

S tim u vezi, zabilježeni su slučajevi klijenata koji su vratili iznos novca kojeg su dobili u domaćoj valuti, ali zbog rasta švajcarskog franka i kamatne stope, nisu bili u mogućnosti da prate isplatu svake rate, zbog čega je banka raskinula ugovor, aktivirala hipoteku kao sredstvo obezbjeđenja ispunjenja obaveze, tako da je klijent na kraju ostao i bez založene nekretnine, i bez one količine novca koju je primio prilikom plasmana kredita i koju je zapravo banci već vratio u toku otplatnog perioda.

Kakav je ovdje razmjer uzajamnih davanja? Za banku svakako povoljan, ali korisnik kredita potpuno osiromašuje.

U svim ugovorima primjetno je ugovaranja odredbe kojom se korisnik kredita unaprijed odriče prava pozivanja na promijenjene okolnosti. Radi se svakako o ništavoj ugovornoj odredbi, ali je suština jasna, banka traži od klijenta pristajanje na ovakvu odredbu zbog indicija da će kurs strane valute rasti, pa samim tim i obaveza klijenta, što bi za klijenta predstavljalo promijenjene okolnosti, pa se banka i ovdje želi osigurati pravničkom maksimumom – *pacta sunt servanda*, dakle ugovor je zakon za stranke i isti se mora poštovati i ispu-

niti kako obaveza glasi. Zato banka u početnim ugovornim odredbama ugovara promjenljivost kamatne stope vezujući kamatnu maržu za referentnu kamatnu stopu Libor, ili Euribor, zavisno od vrste ugovora, ali u završnim odredbama za sebe ugovara mogućnost promjene kamatne stope u skladu sa internim odlukama banke.

Ujedno, odredbom čl. 19. Zakona o deviznom poslovanju propisano da ovlašćena banka ne može rezidentu odobriti kredit u devizama, osim domaćim pravnim licima i preduzetniku radi plaćanja uvoza robe i usluga iz inostranstva. Striktnim tumačenjem početnih članova ugovora o kredit sa valutnom klauzulom za područje Republike Srpske jasno se vidi da banka odobrava kredit u devizama, a bilo bi logično da se odobrava kredit u KM, koji se, ako se primjenjuje valutna klauzula veže za stranu valutu - CHF.

SUDSKA PRAKSA

Osnovni sudovi u Bosni i Hercegovini u oba entiteta do sada su usvajali tužbene zahtjeve kojim se traži uspostavljanje ravnoteže između prava i obaveza ugovornih strana, na način da se kurs CHF veže za vrijednost ove valute kolika je bila na početku ugovornog odnosa, a takođe banci se nalaže da ne može svojevoljno da mijenja kamatnu stopu već da treba da prati stvarno kretanje Libor-a.

U dvije pravnosnažne presude, koliko ih do sada ima u BiH, ne računajući presudu Kantonalnog suda u Mostaru koja se odnosi na prava i obaveze pravnih lica u ovim ugovorima, drugostepeni sud je potvrdio prvostepene presude u dijelu koji se odnosi na nezakonit obračun kamatne stope, dok je dio tužbenog zahtjeva koji se odnosi na nesrazmjernu uzajamnih davanja primjenom valutne klauzule odbio kao neosnovan.¹

U navedenim presudama, sud obrazlaže da se u konkretnom slučaju radi o ugovorima koji su istina, unaprijed pripremljeni od strane banke, ali da se time ne krši načelo ravnopravnosti u ugovornom odnosu, jer je u tržišnoj privredi ustaljeno pravilo sastavljanja ugovora od samo jedne ugovorne strane. Nadalje, sud zaključuje da druga ugovorna strana, u ovom slučaju korisnik kredita, prije potpisivanja mora biti upoznata sa odredbama i uslovima iz ugovora i mora saglasnošću volje pristati na ponuđene uslove, a da je opštepoznato da su ugovori o kreditu uz valutnu klauzulu, gdje glavnica kredita zavisi od kursa neke strane valute uobičajeni u pravnom prometu i da nije sporno da se ova klauzula često koristi, te da je kao takva razumljiva prosječnom potrošaču.

U toku prvostepenog postupka, tužilačka strana je sudu ponudila dokaz da joj je kao korisniku kredita bilo poznato da se radi o ugovoru sa valutnom klauzulom, ali da su i nju, kao i ostale korisnike kredita sa valutnom klauzulom službenici banke ubijedili da se radi o ugovoru u kojem se obaveza vraćanja kredita veže za jednu od najstabilnijih valuta, a to je upravo švajcarski franak, te da se ne očekuje rast ove valute imajući u vidu njeno kretanje u dužem vremenskom periodu (dužem od 20. godina).

Okružni sud u Banjoj Luci, u presudi broj 71 0 P 141459 14 Gž, od 02.09.2015. godine zaključuje da u konkretnom nema narušavanja načela jednake vrijednosti uzajamnih davanja, bez detaljnijeg obrazloženja ovakvog stava, dok u presudi istog suda broj 71 0 P 146972 14 Gž, od 10.12.2014. godine, da je ovo načelo ispoštovano na način da korisnik kredita banci vraća upravo onoliko novca kojeg je primio u stranoj valuti.

Međutim, nesporna je činjenica da korisnik kredita na svoj račun nije dobio ni jedan švajcarski franak, niti je banka ponudila dokaz da je zadužena ovom valutom na stranom tržištu u svrhu plasmana kredita, niti da je u konkretnom slučaju izvršila konverziju ovih novčanih sredstava pa tako konvertovano iznos plasirala svome klijentu.

U nekoliko nalaza i mišljenja vještaka ekonomske struke u sporovima klijenata protiv banke, jasno je izražen stav da banka nije ponudila dokaz da se zaduživala švajcarskim francima u svrhu plasmana kredita sa valutnom klauzulom.

U tom smislu banka nudi tabelarno prikazane iznose navodnih zaduženja tzv. "ref linijama" od matične banke u Klagenfurtu (dokument bez pečata i potpisa ovlaštenog lica), ili zaduženja obrazlaže činjenicom da su ta zaduženja nastala na način da se banka zadužila švajcarskim francima u Klagenfurtu kod matične banke, tamo izvršila konverziju sredstava u euro, a slijedom toga ta novčana sredstva prebacila na svoj račun u BiH, a onda plasirala kredite sa valutnom klauzulom.

Važno je napomenuti da se Centralna banka svojim dopisom broj 122-25-1-413-15/NG, od 30.01.2015. godine jasno odredila da "...Uvidom u dokumentaciju Centralne banke utvrđeno je da u periodu od 2006. do 2008. godine, Centralna banka nije vršila konverziju CHF valute u konvertibilnu marku po zahtjevu Hypo banke d.d. Mostar, odnosno Hypo banke a.d. Banja Luka.."

Postavlja se pitanje, gdje je onda banka vršila konverziju sredstava za plasman kredita sa valutnom klauzulom?

Logično bi bilo da banka postupa sa povećanom pažnjom, ista je jača ugovorna strana, koja ima mogućnost i obavezu da profesionalno prati tokove kretanja vrijednosti novca, ista je kreator kreditnog proizvoda sa valutnom klauzulom i nudi svojim klijentima taj proizvod.

Uprkos tome, sud na korisnika kredita prebacuje teret dokazivanja da razumijevanja smisla ugovora sa valutnom klauzulom.

Na ovom mjestu treba spomenuti i odredbu odredba člana 1065 Zakona o obligacionim odnosima, koja propisuje da se ugovorom o kreditu banka se obavezuje da korisniku kredita stavi na raspolaganje određeni iznos novčanih sredstava, na određeno ili neodređeno vrijeme, za neku namjenu ili bez utvrđene namjene, a korisnik se obavezuje da banci plaća ugovorenu kamatu i dobijeni iznos novca vrati u vrijeme i na način kako je utvrđeno ugovorom.

Dakle, interes banke je kamata. Na koji način objasniti činjenicu da korisnik kredita banci, odnosno tuženoj vraća dvostruko i više nego dvostruko od novca kojeg je primio, i da na taj iznos plaća kamatu?

Već smo prethodno rekli da je svrha valutne klauzule prevashodno zaštitna.

U konkretnom slučaju imamo obratnu situaciju, banka domaću valutu koja je stabilna, veže za stranu valutu koja fluktuirala, a logičan slijed toga je da pored činjenice da domaća valuta zbog čvrstog deviznog kursa vezanog za valutu Euro, ne trpi pad dolazi do enormnih kursnih razlika što korisnika kredita dovodi u stanje potpunog osiromašenja, dok banka zarađuje upravo na kursnim razlikama, uz naplatu kamata koje u stvari predstavljaju jedini zakonski osnov kao interes banke za plasman kredita.

Ali, ono što je vrlo bitno u ovakvim ugovorima je ono što vezuje stranke, banku (povjerioca) i klijenta (dužnika) -- lica koje je uzelo zajam od povjerioca da bi kupilo stan - jeste ugovor.

Zanemaruje se činjenica da se radi o namjenskom stambenom kreditu!

Da bi nastao punovažan ugovor moraju se ispuniti određeni zakonski uslovi, a pored ostalih to su: predmet i osnov (kauza) ugovora, koja mora da postoji i da bude dopuštena, kako pri nastanku ugovora, tako i za sve vrijeme trajanja ugovornog odnosa, sve do njegovog gašenja.

Ono što je bitno je da je kauza preuzimanja navedene ugovorne obaveze jedne strane, izvršenje obaveze druge strane.

"Kauza ugovora je i element moralnosti ugovornog odnosa, jer kroz zaštitu načela jednakosti davanja, ujedno štiti i pravednost u ugovornim odnosima, dakle i načelo savjesnosti i poštenja (sve su to obavezujući instituti i u našem pravu koji se ne mogu isključiti voljom stranaka - tzv. prinudni propisi).

U svim slučajevima kod kojih je primjenom devizne klauzule u švajcarskim francima (to naravno važi i za druge valute u sličnoj situaciji), povjerilac pribavio posebnu, enormnu „zaradu“ samo zbog visokog, enormnog skoka kursa valute koja ima za cilj zaštitu od posljedica inflacije domaćeg novca, povrijeđen je cilj, svrha, kauza takve odredbe, jer je došlo do teškog poremećaja ekvivalentnosti uzajamnih davanja ugovarača, i to na štetu korisnika kredita".³

Da li je ovo osnov, svrha, cilj ugovora!?

Da li je Zakon dao legitimitet ovakvim pravnim poslovima!?

"Dakle, valutna klauzula, koja je bila punovažna u trenutku nastanka ugovora i koja je tada bila dopuštena, poslije enormnog skoka „zaštitne valute“ koja treba da koriguje inflaciju domaće valute, upravo zato što do enormne inflacije nije došlo, postala je ništava zbog bitnog poremećaja kauze (kauza je postojala, ali je naknadno otpala)." ⁴

Da bi apsurd bio doveden do maksimuma, treba postaviti pitanje, kako objasniti situaciju kada korisnik kredita osiromaši do te mjere da više nema sredstava za otplatu kredita? Banka aktivira hipoteku kao sredstvo obezbjeđenja otplate kredita, čime će korisnik kredita ostati bez nekretnine (najčešće su u pitanju stanovi u kojima žive porodični ljudi!), za kojeg se kreditno zadužio kod tužene, a sve zbog zloupotrebe valutne klauzule, čime bi na kraju bilo povrijeđeno i pravo na imovinu korisnika kredita koje je jedno od osnov-

nih prava propisanih Ustavom RS i BiH, kao i Evropskom konvencijom o ljudskim pravima.

ZAKLJUČAK

Ugovori o kreditu sa valutnom klauzulom u CHF stavili su u dnevni plan pitanje opravdanosti i konačnih efekata primjene valutne klauzule. U tekstu smo pomenuli da je odredba člana 395 Zakona o obligacionim odnosima RS pretrpjela promjenu u toku 1993. godine, kada je bilo posve opravdano da se banka, s obzirom na potpunu obezvrijeđenost domaće valute štiti ugovaranjem valutne klauzule, jer je posve logično da se kurs domaće valute mijenja i da se banka kao davalac kredita mora obezbijediti da će dobiti onu količinu novca koju je plasirala korisniku kredita. U to vrijeme je vrijednost domaće novca bila toliko obezvrijeđena da je plata građana gubila na vrijednosti za vrijeme dok bi radnik dobio na raspolaganje svoju platu, pa do dolaska kući.

Međutim, ovakvu situaciju već duže vremena nemamo, a primjena valutne klauzule u domaćem zakonodavstvu je u potpunosti poprimila smisao i svrhu koja se ne može ni na koji način podvesti pod okrilje temeljnih načela na kojima počiva zakon koji je iznjedrio i samu valutnu klauzulu.

Stoga je pred nacionalnim zakonodavstvima zadatak da korektivno djeluje na normativni okvir i primjenu valutne klauzule, budući da na tržištu i u praksi, ma koliko neko opravdavao zakonitost primjene valutne klauzule, imamo jedan toksičan kreditni proizvod koji u potpunosti uništava ugovarača - korisnika kredita.

Sudovi bi u svakom slučaju trebali da potaknu taj proces, što se u određenoj mjeri već desilo u Bosni i Hercegovini, jer je na nivou osnovnih sudova u Banjaluci i Mostaru doneseno preko dvije stotine presuda u korist klijenata, od kojih je najveći broj presuda kojima se u cijelosti utvrđuju ništavim predmetni ugovori. Ovo je svakako značajan impuls zakonodavnoj vlasti, a važno je napomenuti da je upravo u vrijeme sačinjavanja ovog teksta u zakonodavnoj proceduri Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine prijedlog Zakona o konverziji kredita u CHF, sličan zakonskim rješenjima u Hrvatskoj i Crnoj Gori.

LITERATURA:

Dopis Centralne banke Bosne i Hercegovine broj 122-25-1-413-15/NG, od 30.01.2015.

<http://www.kurir.rs/vesti/drustvo/oliver-antic-otkriva-ovo-je-glavni-problem-u-vezi-sa-kreditima-u-svajcarskim-francima-clanak-1676190>, od 06.02.2015.

Presuda Okružnog suda u Banjoj Luci broj 71 0 P 141459 14 Gž, od 02.09.2015.

Presuda Okružnog suda u Banjoj Luci broj 71 0 P 146972 14 Gž, od 10.12.2014.

Službeni glasnik BiH, 1/97, 76/06, 9/05, 14/03, 13/03, 8/03, 29/02, čl. 2, 32, 33. *Zakon o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine*.

Službeni glasnik RS" br. 96/03 i 123. (2006). *Zakon o deviznom poslovanju RS*.

Službeni list SFRJ, br. 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, Službeni glasnik RS, br. 17/93 i 3/96, čl. 395, 1065. *Zakon o obligacionim odnosima RS*.

Loan Agreements with Currency Clause in Light of Their Application in Case Law

Dalibor Mrša

attorney, Banja Luka, Bosnia and Herzegovina, kancelarija@advokatmrsa.com

Summary: The borrowers with foreign currency clause in Bosnia and Herzegovina, as well as other users of these loans in the region, and generally in countries where these loans are applicable, have been meeting with great difficulties in their repayment for several years.

Despite the fact that the Swiss franc is growing almost enormously, the Libor reference interest rate has been continuously falling since 2010, while the bank aware of these facts does not adjust the interest rate to the actual movement of Libor, but on the contrary, in order to compensate the fall of interest rate the bank rises interest margin which is a fixed element of interest rates, regulating it by virtue of its own internal decisions and adapting it to its needs.

Basic courts in Bosnia and Herzegovina, in both entities, have so far adopted the claims seeking the establishment of balance between the rights and obligations of the parties, in a way to link the CHF exchange rate to the value of this currency at the beginning of the contractual relationship, and the bank is ordered not to arbitrarily change the interest rate, but to follow the actual movement of Libor.

Two rulings of the District Court in Banja Luka adopted a part of the claim by borrowers for payment of the paid excess the loan amount for illegal calculation of interest rates due to non-compliance of the same with the movement of the Libor reference interest rate, while the second part of the claim for payment relating to the application of currency clause and imbalances due to the application of the same was rejected as unfounded.

Keywords: loan, borrowers, interest, currency clause, CHF.